

Apel Związku Miast Polskich
w sprawie członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej

Mieszkańcy, społeczności lokalne i organizacje obywatelskie polskich miast i wsi objęły opieką i udzielają wciąż bezprecedensowego wsparcia milionom uchodźców wojennych z Ukrainy. Chcemy – w miarę naszych możliwości, wspartych solidarnie przez całą Unię Europejską – zapewnić im warunki godnego życia w Polsce, nie zapominając o rosnących potrzebach naszych braci walczących w Ukrainie o wolność swojej Ojczyzny i całej Europy.

Zwracamy się do przedstawicieli polskiego rządu o zaapelowanie do Rady Unii Europejskiej o natychmiastowe zaakceptowanie wniosku Ukrainy o przyznanie statusu kandydata do członkostwa w Unii. Parlament Europejski przyjął rezolucję w tej sprawie 1 marca 2022 r. przytłaczającą większością głosów (637 głosów za, 13 przeciwnych, 26 wstrzymujących się), wzywając pozostałe unijne instytucje do działań na rzecz przyznania Ukrainie statusu kraju kandydującego w oparciu o art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej.

Zwracamy się do europejskich organizacji samorządowych, których jesteśmy członkami, a także do burmistrzów / merów miast całej Europy o występowanie z podobnym apelem do swoich rządów. To jeden z kluczowych warunków skutecznego wspierania Ukrainy w jej walce o przyszłość naszego kontynentu.

Starogard Gdański, 13 maja 2022 r.

(-) *Zygmunt Frankiewicz*
PREZES ZWIĄZKU

Apel Związku Miast Polskich
o przyspieszenie prac nad systemowymi rozwiązaniami w polityce migracyjnej

Zarząd Związku Miast Polskich wyraża wdzięczność mieszkańcom i samorządom polskich miast za ogromne wsparcie dla uchodźców, wszystkich Ukraińców, ich Ojczyzny, ich miast-hromad, świadczone w tak wielu formach i w tak ogromnej skali. Dziękujemy także licznym środowiskom, zwłaszcza organizacjom i inicjatywom obywatelskim, które od ponad dwóch miesięcy podejmują bezprecedensowe działania w ramach solidarności z Ukrainą.

Na podstawie odpowiedzi udzielonych na naszą ankietę przez część miast członkowskich, a także innych źródeł, przygotowujemy szkic raportu o wsparciu udzielanym Ukrainie przez nasze społeczności lokalne i regionalne. Podsumowując pierwsze miesiące tego nowego rozdziału w dziejach Europy stanowić on będzie punkt wyjścia do dalszych prac, które powinny dotyczyć niezbędnych rozwiązań długofalowych, systemowych. Obecne doświadczenia już dzisiaj uwiaczniają skalę wyzwań, jakie stoją przed nami.

Wyrażamy wdzięczność Prezydentowi Wrocławia, wszystkim inicjatorom i uczestnikom Samorządowego Okrągłego Stołu w sprawie uchodźców z Ukrainy za przygotowanie i przeprowadzenie tego spotkania na najwyższym poziomie, w poczuciu i perspektywie odpowiedzialności za przyszłość Europy. Oczekujemy, że niezbędne rozwiązania systemowe zostaną wkrótce przygotowane, z wykorzystaniem wypracowanych we Wrocławiu rekomendacji.

Pragniemy zwrócić uwagę na następujące elementy:

1. W zakresie decentralizacji spraw publicznych w Polsce

Pandemia koronawirusa i napływ uchodźców wojennych z Ukrainy jednoznacznie potwierdziły kluczową rolę, jaką pełni samorząd terytorialny w rozwiązywaniu najtrudniejszych nawet problemów w państwie „opartym na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, współdziałaniu władz, dialogu społecznym oraz na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot”, mobilizując przy tym całe społeczności lokalne i liczne organizacje obywatelskie. Dlatego apelujemy o powstrzymanie procesów centralizacyjnych i powrót do pełnego przestrzegania podstawy naszej Konstytucji – zasady subsydiarności. Przyjmowane rozwiązania, dotyczące miejsca samorządu terytorialnego w systemie władz publicznych, muszą przestrzegać tej zasady, której konkretną definicję zawiera art. 15.

2. W zakresie finansów publicznych

Społeczności lokalne i regionalne, realizujące większą część podstawowych praw zarówno naszych obywateli jak i goszczących w Polsce cudzoziemców, w tym szukających u nas schronienia uchodźców wojennych, muszą – poza dobrym prawem – mieć do dyspozycji adekwatną do zakresu tych obowiązków część dochodów publicznych. Powinny one – tak jak to było do niedawna – być oparte przede wszystkim na dochodach własnych. Dlatego należy przywrócić

ukształtowane od 2003 roku proporcje w ich strukturze, zwłaszcza poprzez zrekompensowanie gigantycznego ubytku we wpływach z podatku PIT poprzez odpowiednie zwiększenie udziałów gmin, powiatów i województw w tym podatku.

3. W zakresie poszczególnych dziedzin życia

Dziękujemy stronie rządowej za wspólne budowanie doraźnych rozwiązań prawnych i finansowych, dotyczących stworzenia warunków pobytu w Polsce rzeszy uchodźców, za przyjęcie większości naszych postulatów zgłaszanych do ustawy z dnia 12 marca i jej kolejnych nowelizacji. Jednak niektóre rozwiązania wymagają kolejnych, zarówno doraźnych jak i systemowych zmian, które są postulowane przez nasze miasta:

- a) ze względu na skalę i dotychczasowy przebieg zjawiska trzeba stworzyć system alokacji migrantów, zapewniający integrację możliwości zakwaterowania/pobytu z uwarunkowaniami rynku pracy oraz systemu edukacji; system ten musi znaleźć stosowne finansowanie;
- b) ze względu na znaczenie jakości oferowanych warunków edukacji dla przyszłości młodych uchodźców należy jeszcze bardziej uelastyczyć tworzone w tym zakresie możliwości oraz podjąć ścisłą współpracę z przedstawicielami resortu edukacji Ukrainy; tworzone możliwości muszą objąć także dzieci niepełnosprawne;
- c) ze względu na kompetencje wielu uchodźców i jednocześnie potrzeby naszego rynku pracy w wielu sektorach należy ułatwić czasowy dostęp do zawodów, w których obowiązują określone wymagania, a w których notujemy rosnące deficyty (np. w edukacji, kulturze, ochronie zdrowia, pomocy społecznej czy opiece senioralnej);
- d) ze względu na kluczowe znaczenie poprawy warunków zakwaterowania uchodźców należy:
 - jeszcze poszerzyć bieżące ułatwienia w zakresie przejmowania na te cele różnych obiektów i ich przystosowania do zamieszkania w dłuższych okresach czasu;
 - wprowadzić do przepisów budowlanych rozszerzone pojęcia mieszkań interwencyjnych (*emergency housing*), tworzonych w warunkach kryzysowych o znacznej skali, wraz z niezbędnymi standardami i wymogami technicznymi;
- e) ze względu na ogromną rolę, jaką w szczególnych dziś warunkach pełnią organizacje pozarządowe, należy wzmocnić ich finansowanie podmiotowe, poprzez:
 - zwiększenie do 2% dobrowolnego odpisu na działalność pożytku publicznego z podatku PIT (który znacznie się skurczył w wyniku zmian w tym podatku),
 - wprowadzenie 1% dobrowolnego odpisu na działalność pożytku publicznego z podatku CIT.
- f) ze względu na spodziewany wzrost liczby uchodźców, którzy będą wymagali wsparcia socjalnego, należy zapewnić dostęp do innych niż określone w spec-ustawie świadczeń nie tylko w ramach zadań własnych JST, ale także zadań zleconych.

Mamy nadzieję, że przedstawione powyżej postulaty naszych miast zostaną wzięte pod uwagę w dalszych pracach Zespołu ds. Uchodźców, powołanego przez KWRiST.

Starogard Gdański, 13 maja 2022 r.

(-) Zygmunt Frankiewicz
PREZES ZWIĄZKU

Apel Związku Miast Polskich

o wykorzystanie funduszy unijnych na sfinansowanie wsparcia uchodźców z Ukrainy

Zarząd Związku Miast Polskich apeluje o możliwie maksymalne wykorzystanie środków unijnych, jakie są w naszej dyspozycji i mogą być przeznaczone na ten cel. Są to:

- 1) niezakontraktowane dotąd środki z mijającej perspektywy finansowej (wg deklaracji pełnomocnika rządu ds. uchodźców jest to **5%** alokacji, która wynosiła 77,6 mld euro na realizację Umowy partnerstwa; oznacza to kwotę ok. **3,88 mld euro**);
- 2) ponad **500 mln euro** z otrzymanej zaliczki ze środków instrumentu REACT-EU.

Podkreślamy także, iż obecnie część państw członkowskich UE dokonuje korekt w swoich, zatwierdzonych już krajowych planach odbudowy, uwzględniając obciążenia związane ze wsparciem uchodźców z Ukrainy. Takie korekty są możliwe także w polskim KPO.

Postulat stworzenia nowego funduszu UE na ten cel jest możliwy do realizacji tylko po zgłoszeniu stosownego wniosku przez państwo członkowskie (np. Polskę) i jego zatwierdzeniu przez wszystkie państwa członkowskie, co nie będzie łatwe w obecnej sytuacji gospodarczej.

Starogard Gdański, 13 maja 2022 r.

(-) Zygmunt Frankiewicz
PREZES ZWIĄZKU